KÉRI KATALIN
AMBRUS ATTILA JÓZSEF

Szárnyaljon a képzeleted!

FELADATGYŰJTEMÉNY

Calibra
KIADÓ

Kéri Katalin – Ambrus Attila József

SZÁRNYALJON A KÉPZELETED!

„Játszani kék tenger partján
ragyogó kavicsokkal."
(Weöres Sándor)

Calibra
KIADÓ

Írta:
dr. Kéri Katalin
és
Ambrus Attila József

MKM engedélyszáma: 61.477/95 XII

ISBN 963 686 092 0
Raktári szám: CAE 103

Kiadja a Calibra Kiadó, 1033 Budapest, Polgár u. 8–10.
(Bejárat a Flórián tér felől)
Tel.:188-8944, 188-8338; fax: 250-0338
Felelős kiadó: Várhelyi István
Felelős szerkesztő: dr. Honffy Pál
Borítóterv: Biró Mária
Műszaki vezető: Abonyi Ferenc
Műszaki szerkesztő: Várhelyi Erika
Készült a Múzsák Kiadó Kft. nyomdájában

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS

Neil Postman amerikai tanár szerint a gyerek kérdőjelként kezdi az iskolát, és pontként fejezi be. Számos iskolában, számos tanórán meglehetősen kevés figyelmet fordítanak a tanárok arra, hogy diákjaik fantáziáját, rendkívüli kreativitását a tananyag tárgyalása során felhasználják és továbbfejlesszék. A gyerekek az iskolában a tanár kérdéseit hallgatják, és a tanár válaszait kell megtanulniuk. Így a diákok fejében megfogalmazódó millió kérdés az évek során elhal vagy elhalkul, megtanulnak gyakorlatiasan és egysíkúan gondolkozni. Picasso egyik mondása szerint: „Minden gyerek művész. A kérdés az, hogyan maradjunk művészek felnőtt korunkban is." Ez a kis könyv talán segít ebben...

A DIÁKOKHOZ

Könyvünket neked ajánljuk, a mindig, mindenre kíváncsi diáknak. Lapozz bele, ha unod már a hagyományos tanórákat, vagy szeretnéd elmélyíteni tudásodat, összefüggéseiben látni a tudás darabkáit. A kötet feladatai bármilyen órán felhasználhatók, eljátszhatók, tovább bővíthetők, de fantáziálhatsz segítségükkel akkor is, ha betegen fekszel otthon, vagy szórakozni szeretnél elalvás előtt, esetleg ha kistestvéred nem hagy békén. Magaddal viheted a könyvecskét a nyári táborba, a vonatra, a fogorvosi rendelőbe. E feladatok és kérdések segítségével többet tudhatsz meg a világról, társaidról és önmagadról. A válaszok és megoldások keresése közben önálló kutatómunkát végezhetsz a könyvtárban, kipróbálhatod írói tehetségedet, rajzolhatsz, festhetsz, és mindenféléket összegyűjthetsz. Versenyezhetsz a barátoddal, felvághatsz a szerelmed előtt, meghökkentheted a szüleidet.

Tudjuk, benned ezerszer annyi kérdés fogalmazódik meg naponta, mint amennyit e kötetben leírtunk. Írd föl egy füzetbe az ötleteidet, ezeket küldd is el nekünk! (Nézd meg az utószót!) Ne félj a képzeletedtől, bátran játssz vele! Talán már ott bujkál a fejedben egy évtizedek múlva kipattanó gondolat vagy találmány, amely megváltoztatja majd az emberek életét. Érdeklődj továbbra is a világ dolgai iránt, maradj mindig kíváncsi és álmodozó, és tanulj sokat, hogy álmaidat valóra válthasd! Soha ne hagyd, hogy a felnőttek egy sablonos válasszal „lerázzanak". A világ ezerszínű, az ember sokoldalú, számos csoda még felfedezésre vár. Indulj hamar!

A TANÁROKHOZ

Önnek szánjuk ezt a rendhagyó feladatgyűjteményt, önnek, aki mindig figyelt diákjaira, aki mindig igyekezett érdekessé tenni óráit, aki hagyta szárnyalni a gyerekek fantáziáját. És önnek is, aki belefáradt már a tanításba, kifogyott az új ötletekből, szeretné újra felidézni gyerekkori álmait – diákjaival közösen.

Ezt a könyvecskét haszonnal forgathatják szinte bármilyen órán a gyerekek, felső tagozatban és középiskolában is. Különösen ajánljuk embertan-, osztályfőnöki, magyar-, biológia-, földrajz-, ének-zene-, rajz-, és történelemórákhoz, illetve táborok, szabadidős foglalkozások, honismereti, néprajzi és egyéb szakkörök anyagának színesítéséhez. A kötetben eltérő jellegű feladatokat és kérdéseket gyűjtöttünk egy-egy csokorba, tematikus rendben. A témák feladatai között természetesen vannak átfedések. A gyűjtemény önismeretet és kapcsolatteremtést segítő feladatokkal, játékokkal kezdődik, és e részeket követik az emberi élet különböző területeit érintő témák. A feladatok mélysége és megoldási módja teljesen eltérő. Némely kérdés csak vitaindító, más feladatok egy egész órát is kitölthetnek. A gyerekeknek módjuk nyílik gyűjteni, hozzáolvasni, rajzolni, festeni, írni, zenélni és táncolni vagy éppen vitatkozni. A feladatok megoldásakor ön, a tanár, inkább irányító, mint magyarázó szerepet kell, hogy betöltsön, hagyva, hogy a diákok képzelete szabadon csapongjon, és újabb problémákat hívjon elő. E feladatok megoldásakor nem a tanár az, akinek kezében van a megoldás kulcsa, nem feltétlenül ön az, aki tudja a „helyes megoldást". Diákjainak kreativitásán, érdeklődésén, kutatói kedvén múlik leginkább, hogy a feladatok megoldása mennyire lesz érdekes és tanulságos. A diákok talán éppen e gyűjtemény kérdései után nyomozva kedvelik meg az olvasást, vagy látják meg a tudományok (tantárgyak) közötti összefüggéseket. A feladatok után találhat egy mutatót, melynek segítségével eldöntheti, hogy mely feladatok kapcsolhatóak közvetlenül valamelyik szaktantárgy anyagához. A kötet tartalma tovább bővíthető és bővítendő, csakúgy, mint a végén található irodalomjegyzék. A tanár tetszése szerint válogathat a feladatok közül, akár egy fél évre valót, akár egyetlen kérdést. Ne tartson egy kérdést sem képtelennek, üljön diákjaival együtt a képzelet szárnyára, és bizonyos, hogy nemcsak tanulni fog, de jól is fog szórakozni.

A SZÜLŐKHÖZ

Ugye, gyakran látta már gyermekét unatkozni? Ha legközelebb is így látja, csak adja kezébe ezt a könyvet. És akkor is, ha nem akar tanulni már a holnapi dolgozatra. Néha bosszantja, hogy gyermeke folyton kérdez? Sajnos, ezen nem akarunk változtatni, sőt! E feladatgyűjteménnyel arra sarkalljuk csemetéjét, hogy még gyakrabban ostromolja önt furcsa kérdésekkel. Mielőtt visszatenné e könyvet a bolt polcára, gondolkozzon el azon egy pillanatig, hogy talán e feladatok is hozzájárulhatnak ahhoz, hogy gyerekének tehetsége kibontakozzon, képzelete és kreativitása fejlődjön, önismerete és a világról alkotott képe javuljon.

I. EMBER ÉS TERMÉSZET

1. Írjatok cédulára egy-egy a természettel kapcsolatos, számotokra fontos fogalmat! Keverjétek össze a cédulákat, s egyenként húzva mondjátok el, hogy mit jelent nektek a cédulán talált fogalom!

2. Rajzolj növényt, állatot vagy más természeti tárgyat! Keress magadnak a csoportodban olyan személyt, akit a rajz alapján rokon léleknek tartasz! Készítsetek közösen egy rajzot! A feladatok végén állítsátok ki, mutassátok be közös rajzaitokat!

3. Adjatok egy megszívlelendő jótanácsot a szomszédotoknak a környezetvédelemmel kapcsolatban!

4. Milyen ajándékokat küldenél más bolygón élő lényeknek, hogy megismerjék belőle, milyen az ember és milyen a Föld, ahol lakunk?

5. Hogyan reklámoznád idegen űrlényeknek a Földet?

6. Nézzetek szét az otthonotokban, és keressetek olyan tárgyakat vagy élőlényeket, amelyek a természetet varázsolják a lakásba! Beszélgessetek arról, miért van mindezekre szükségünk! (Pl.: háziállatok, dísznövények, virágmintás terítők, illatosítószerek.)

7. Tervezzetek textilmintát növényi motívumokból! Milyen ruhát varrnátok magatoknak ebből az anyagból?

8. Próbáljatok verset írni a természetről! (Pl.: ódát a Naphoz.)

9. Találjatok ki olyan ünnepeket, amikor a természetet ünnepelhetnék az emberek! Hogyan képzelnétek el az ünneplést? (Pl.: madarak és fák napja; a napfény ünnepe, a tenger és a folyók napja.)

10. Képzeljétek el, hogy olyan picik lesztek hirtelenjében, mint a fűszál. Mit láttok a világból így?

11. Óriásira megnövekedtek, a legmagasabb hegynél is magasabban lesz a fejetek. Meséljétek el, milyennek látjátok a világot!

12. Meséld el, milyennek képzeled el álmaid kertjét! Hogyan vigyáznál a benne élő növényekre?

13. Alkossatok erdőt! Mindenki válasszon egy növény- vagy állatszerepet. Az erdő lakói beszélgessenek az emberről!

14. Adva van egy csupasz fatörzs. Egészítsd ki lelkiállapotodnak megfelelően! Hasonlítsátok össze, ki mit rajzolt!

15. Rajzold le a „saját fádat"! Miért éppen így néz ki?

16. Mit gondol a fa a favágóról? Írjatok erről néhány gondolatot!

17. Szerkesszetek egy füzetet az alábbi címmel: „Természetjárók jogai és kötelességei".

18. Írjatok fogalmazást „Az erdő fohásza" címmel!

19. Mit gondolsz, milyen állatokra vadásznak az emberek? Milyen célból?

20. Játsszatok el egy vadászatot, ahol a csoport egyik kisorsolt tagja játssza el a vad szerepét. Mondjátok el és beszéljétek meg, hogy milyen érzések merültek fel bennetek a „vadászat" során! Írjátok meg az elejtett vad utolsó gondolatait!

21. Milyen állatot szelídítenél meg szívesen? Milyen módszerrel?

22. Mire gondolnak az állatkert lakói? Alkossatok kisebb csoportokat, és írjátok le véleményeteket különböző állatok nevében.

23. Miről álmodik az állatkerti oroszlán? Írjatok fogalmazást ezzel a címmel!

24. Milyennek látja a zebra a szavannát? Minek örül, mitől fél?

25. Képzeljétek el, mi lenne, ha a Földön minden ember csak növényeket fogyasztana! Gyűjtsetek minél több gondolatot erről! Eltűnnének-e így a háziállatok?

26. Gyűjtsd össze a lehető legtöbb képet kedvenc állatodról! Írd le, miért szereted, mit jelent számodra!

27. Melyik az az állat, amelyiktől a legjobban félsz? Keress róla kép(ek)et, és gyűjtsd össze néhány tulajdonságát! Találj ki egy mesét, amelyben ő a pozitív főhős!

28. Nézzetek utána, hogy milyen állatok és növények haltak már ki bolygónkon! Készítsetek kronológiai táblázatot, feltüntetve az élőlények nevét, kihalásuknak körülbelüli idejét, okát stb.

29. Milyen növények és állatok vannak ma veszélyben hazánkban vagy más országokban? Dolgozzatok ki terveket, hogy szerintetek hogyan lehetne megmenteni ezeket az élőlényeket!\

30. Milyen – pozitív és negatív – következményei lennének annak, ha boly-

gónkon mindenütt megtiltanák a közlekedési eszközök használatát, kivéve a kerékpárt?

31. Válassz egy tetszőleges tájképet, és figyeld meg a festményen alkalmazott színeket, a fény és az árnyék ábrázolását! Milyen lelkiállapotban lehetett a művész, amikor a képet készítette? Milyen volt viszonya a tájhoz?

32. Figyeld meg a lakóhelyedhez közeli táj fényviszonyait különböző napszakokban és évszakokban! Készíts folyamatos feljegyzéseket róla, és gondolkodj el azon, hogyan függ leírásod a lelkiállapotodtól!

33. Gyűjtsétek össze minél több híres utazó, földrajzi felfedező nevét! Nézzetek utána, hogy merre jártak, milyen területeket, földrészeket fedeztek fel. Rendezzetek vetélkedőt, ahol a játékvezető mond egy-egy nevet, a versenyzőknek pedig meg kell határozniuk (és térképen is meg kell mutatniuk) a felfedezett területet. Az győz, aki a legtöbb utazó nevéhez tud felfedezést kapcsolni. (Ügyesebbek kártyajátékot vagy társasjátékot is tervezhetnek, rajzolhatnak ezzel a témával kapcsolatban.)

34. Írjatok útleírást egy általatok ismert országról, vidékről vagy városról! Tartsatok egymásnak felolvasást műveitekből, esetleg szerkesszetek belőlük egy „utazási magazint", rajzokkal, fényképekkel illusztrálva. Állítsatok össze ismertetőt egy képzeletbeli országról!

35. Írj (mondj) egy mesét, amelyik egy fényképen vagy festményen látható tájon történik!

36. Egy tájképről a csoport minden tagja írja le, mit gondol róla, majd a leírásokat hasonlítsátok össze!

37. Valaki a csoportból meséljen egy tájról, a többiek (színes ceruzákkal) rajzolják le! Hasonlítsátok össze a rajzokat!

38. Gyűjtsetek tájakat, városrészleteket ábrázoló képeslapokat, és közösen állítsátok sorba őket úgy, hogy egy történetet írtok a helyszínekhez! (Pl.: „Egy világjáró kalandjai és viszontagságai" címmel)

39. Gyűjtsetek olyan irodalmi alkotásokat (verseket, novellákat, regényeket), amelyekben a költő vagy író egy táj vagy egyéb természeti kép leírásával próbálta meg kifejezni érzéseit. Találtatok-e hasonló leírásokat? Csoportosítsátok a műveket olyan szempontból is, hogy melyek szólnak szerelemről; elmúlásról; magányról; honvágyról; bánatról, örömről és más emberi érzésekről.

40. Keressetek közmondásokat és szólásokat a környezettel, az évszakokkal kapcsolatosan!

41. Gyűjtsetek össze egy csokorra való találós kérdést kisebbeknek növényekről, állatokról, évszakokról és természeti jelenségekről!

42. Néprajzi művekben keressetek olyan szokásokat és babonákat, amelyek a természettel kapcsolatosak!

43. Szervezzetek egy olyan túrát vagy kirándulást, amelyre meghívtok egy botanikust vagy gyógynövényszakértőt. Ismerkedjetek meg a növényekkel! Készítsetek rajzokat, feljegyzéseket, egyszer talán még hasznát veszitek.

44. Írjatok mesejátékot „A gombák világa" címmel! Találjatok ki egy történetet, legyenek benne különböző szereplők, írjatok dalbetéteket stb. Adjátok elő a törté-netet szüleiteknek vagy kisebbeknek!

45. Készítsetek magnófelvételeket természetes zajokról! Szerkesszetek hangjátékot a zajok felhasználásával! (Pl. madárfütty, esőkopogás, vízcsobogás, állathangok.)

46. Olvassatok részleteket Shakespeare „A vihar" című drámájából, és hallgassátok meg Csajkovszkij „A vihar" című szimfonikus fantáziáját ! Hogyan illik egymáshoz a két mű?

47. Tájképekhez, diafelvételekhez, természetről szóló videofelvételekhez keressetek (és ha tudtok, komponáljatok) zenét!

48. Milyen természetes anyagokat lehet hangszerként használni? Zenéljetek „hangszereitekkel"! (Pl.: összeütögetett kövek, fadarabok, zizegő száraz növények.)

49. Gyűjtsetek olyan népdalokat, melyekben szó esik a természetről, az évszakok változásáról! Versenyezzetek, ki tud többet gyűjteni! „Kössetek" népdalcsokrokat, és énekeljétek el őket!

50. Találjatok ki dallamokat az egyes évszakokhoz; a hóeséshez; a szélviharhoz stb.

51. Fejezzetek ki tánccal, mozgással különböző természeti jelenségeket, pl. vihart, napfelkeltét stb.! Keressetek hozzá aláfestő zenét!

52. Találjatok ki egy olyan mozdulatsort, amellyel szívesen köszöntenétek minden reggel a felkelő napot.

53. Készítsetek plakátot a környezetszennyezés ellen!

54. Gyűjtsétek össze azokat a bűnöket, amelyeket ti követtek el személyesen a természet ellen! Melyek ezek közül a legsúlyosabbak? Hogyan kellene megváltoznotok?

55. Gyűjtsétek össze azokat a bűnöket, amelyeket mások követnek el a természettel szemben! Melyek ezek közül a legfontosabbak? Mit tehetnek az emberek ezek ellen, és mit tehettek ti személy szerint?

56. Játsszatok el egy bírósági tárgyalást!
Osszátok el a szerepeket egymás között úgy, hogy legyenek vádlottak, akik a környezetet szennyezik, valamint bíró, ügyvéd, ügyész és esküdtek. A tárgyalás azért folyik, mert veszélyben van a Föld. („Megidézhetőek" a tárgyalásra a kipusztított állatok, tönkretett tavak, letarolt rétek stb. képviselői is.)

57. Ha pár perces filmet készíthetnél
a) a környezetvédelemről
b) a természet szépségéről
c) az ember és táj kapcsolatáról,
akkor mi szerepelne a filmedben? Hol forgatnál?

58. Hogyan óvnád meg azt a bolygót, amelyre környezetszerető emberekkel költöznél át? Hogyan oldanád meg a szemét, az energiaelőállítás, a közlekedés stb. problémáit?

II. ÖNISMERET

1. Gyűjts olyan idézeteket, amelyekben – érzéseid szerint – kifejezésre jutnak életcéljaid, gondolataid. (Ez a gyűjtemény hosszú időn át bővülhet, akár életed végéig.)

2. Gyűjtsetek olyan illatokat, amelyek kedvesek, kellemesek számotokra (apró illatszeres üvegcse, illatos virág, finom étel, gyümölcs, fűszer stb.), mutassátok meg egymásnak is! Meséljétek el egymásnak, milyen kedves emlék jut eszetekbe erről az illatról, miért szeretitek.

3. Tervezz egy olyan táncjelenetet, amely rólad szól, arról, hogy milyen vagy, mire vágysz, miről álmodsz.

4. Válassz ki egy olyan dallamot, amely közel áll a lelkedhez. Melyik hangszer hangját kedveled? Miért?

5. Próbálj meg karikatúrát készíteni önmagadról!

6. Készíts egy festményt különböző színű festékfoltok segítségével az alábbi címmel:
   a) „Amikor szomorú vagyok"
   b) „Egy vidám napom"

7. Találkozol egy távoli országból jött gyerekkel, akivel csak fordítógép segítségével tudsz érintkezni. Mutatkozz be neki 5 rövid mondatban!

8. Milyen virág vagy állat lennél szívesen, és hol élnél?

9. Ha indián lennél, milyen beszélő nevet választanál magadnak? (Sebes Kéz, Csendes Virág, Égő Tűz stb.)

10. Válassz magadnak egy olyan szimbólumot, amely tükre annak, amilyen vagy.

11. Tervezz magadnak egy „emblémát", amelyet pólódon, táskádon, jelvényeden szívesen viselnél. Hasonlítsd össze a többiekével!

12. Válassz magadnak jelmondatot/életszabályt! Találj ki te magad is!

13. Mit mondanál el magadról egy négysoros versben? Olvassátok fel egymásnak, hogy ki mit írt!

14. Találj ki valamit, amivel bekerülhetnél a „Rekordok könyvé”-be!

15. Válassz ki 3-4 kártyát a kör közepén szétszórtakból, és ezek segítségével mutatkozz be! (A kártyákon különböző figurák vannak, pl.: nap, ház, virág, kulcs, gomba, szív, kéz, szem, óra, harang, fa, száj, labda, cica, bicikli, kanál, perec, könyv, ecset, toll, madár, boríték, ablak)

16. Állíts össze egy minialbumot 10-12 darab régebbi és újabb fényképedből. Meséld el a többieknek, miért éppen ezeket választottad!

17. Írj fogalmazást az alábbi témákról:
a) Azt szeretem magamban, hogy...
b) Azt nem szeretem magamban, hogy...

18. Egy képzeletbeli boltban külső és belső emberi tulajdonságokat vásárolhatnál. Mire költenél a pénzedből? Van-e olyan tulajdonságod, amelyet szívesen beadnál a „zálogházba”, hogy szép csendesen ott felejtsd?

19. Kihez szeretnél hasonlítani? Indokold meg, hogy miért!

20. Készíts egy listát arról, hogy melyek a legpozitívabb külső és belső tulajdonságaid! Kérdezd meg társaidat, tanárodat, szüleidet, testvéredet, hogy ők milyen tulajdonságaidat emelnék ki. Gondolataikat hasonlítsd össze saját véleményeddel!

21. Az osztály tagjai két csoportot alkotnak. Mindegyik csoport plakátot ír a másik csoport minden tagjáról, külön-külön. A plakátokra név nem kerül, csak az illető egyén legjellemzőbb tulajdonságai (lehetőleg viccesen, tréfásan megfogalmazva, de nem sértően!). A csoportok függesszék fel egymással szemben a plakátokat, és mindenki találja meg a saját jellemzését. Beszéljétek meg, miben értetek egyet, és mit gondoltok másképp magatokkal kapcsolatosan.

22. Írj egy fogalmazást „Azt mesélik rólam, hogy amikor kisgyerek voltam...” címmel!

23. Emlékezz vissza, mikor nevettél életedben a legnagyobbat, és meséld el, hogy min! Most is nevetségesnek tartod még ezt az esetet?

24. Fess egy képet (bármilyen technikával) ezzel a címmel: „Életem egy vidám napja”.

25. Meséld el életed legszebb élményét!

26. Jelöld meg a következő listán azt az 5 dolgot, amelyek számodra legfontosabbak az életben! (Szeretet, szerelem, egészség, hatalom, tudás, sok

pénz, utazás, szabadság, hírnév, család, barátság, hit, szórakozás, rend, remény, hivatás, haza, szépség, művészet, kényelem, idő.) Tudnád-e ezeket rangsorolni? Lehetséges, hogy valaki olyasmit tart legfontosabbnak az életben, ami nem szerepelt a fölsorolásban?

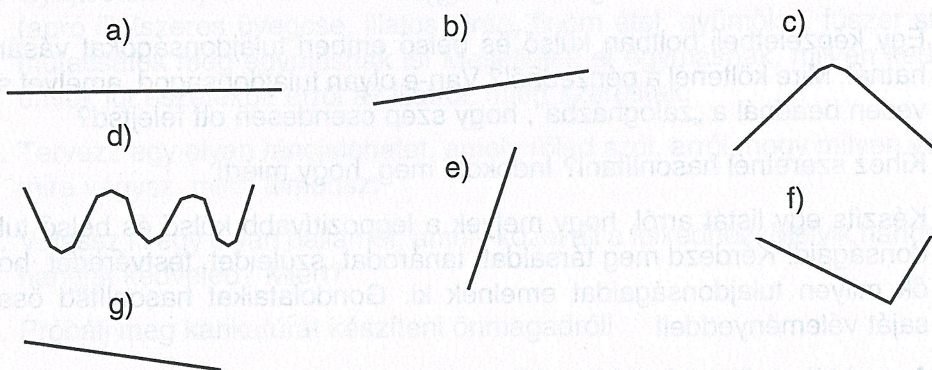
27. Melyik az a három tárgy, és ki az a három ember, amely és aki nélkül nem szeretnél élni?

28. Ha örökre el kellene utaznod egy távoli bolygóra, milyen könyvet vinnél magaddal feltétlenül?

29. Ha egy tündér teljesítené 3 kívánságodat, melyek volnának azok?

30. Rajzold le az életfádat!

31. Válassz az alábbi életútgörbék közül! (Találj ki hozzá egy élettörténetet!)

32. Készítsd el életfilmedet! Milyen jeleneteket forgatnál hozzá? Milyen helyszíneken és milyen szereplőkkel?

33. Ha most kellene döntened: milyen foglalkozást választanál? Szerinted alkalmas lennél-e tanárnak, orvosnak, írónak, kéményseprőnek, kőművesnek, állatszelidítőnek, eladónak, színésznek stb. Miért, vagy miért nem, mit gondolsz?

34. Írd le, hogyan képzeled el egy napodat
a) 10 év múlva
b) 50 év múlva?

35. Ha kapnál 5 percnyi időt, hogy felszólalj
a) a televízióban
b) a parlamentben
c) az ENSZ-ben,
akkor miről beszélnél?

36. Jótetteid jutalmaképpen egy utazást nyertél. Megválaszthatod, hogy melyik országba mész, de meg kell indokolnod, hogy miért éppen oda!

III. KAPCSOLATTEREMTÉS – BARÁTSÁG

1. A csoport tagjai kezdjenek el sétálgatni, majd a csoportvezető (vagy tanár) jeladására mindenki kövesse azt, aki neki a leginkább szimpatikus! Figyeljétek meg, és beszéljetek róla, hogy ki kit követett, milyen alakzatok jöttek létre a játék során! Születtek-e váratlan fordulatok?

2. A csoportból valakinek kössük be a szemét, és így keressen a csoportban neki szimpatikus kezeket! Indokoljátok választásotokat!

3. A csoport tagjai alkossanak kört, és egy ember álljon be középre, csukja be a szemét, és kezdjen eldőlni, mintha fatuskó volna. A többiek feladata, hogy elkapják őt, és ne hagyják elesni.

4. A csoport álljon körbe, és képzeljétek el, hogy hajótörést szenvedtetek, jelenleg egy lakatlan szigeten vagytok. Sorsoljatok ki egy vezetőt, aki körbejárva mindenki mögött megáll, és elmondja, kinek milyen szerepet szán ebben az új és nehéz helyzetben! Utána a csoport tagjai egyenként mondják el, hogy milyen szerepet választottak volna ők maguk!

5. Próbálj meg szavak nélkül, gesztusokkal, mozdulatokkal egy történetet elmesélni a többieknek!

6. Sorsoljatok ki párokat, a párok leülnek egymással szemben, és 5 percen át mindenki némán farkasszemet néz a társával. Beszéljétek meg páronként, aztán közösen a keletkezett érzéseiteket, gondolataitokat!

7. Mindenki fogjon egy üres papírlapot, és hajtogasson belőle egy virágot! (Tépni, vágni nem szabad!) Ha mindenki elkészült, keresse meg a csoport virágai között azt, amelyik a leginkább hasonlít az ő alkotásához.

8. Mindenki írjon a csoport minden tagjának külön-külön egy pozitív tartalmú üzenetet!

9. Mindenki írja fel a nevét egy papírszeletre, de visszafelé! (Pl.: Kéri Katalin = Irék Nilatak) A játékvezető összegyűjti ezeket a cédulákat, és egyet-egyet felolvas. Mindenki mondja el, milyen gondolatai keletkeznek, hogyan fordítaná le ezeket a „holdbéli" mondatokat. A játékvezető sorra feljegyzi az elhangzott „fordításokat" a játékosok neve mellé egy nagy lapra. A játék

végén mindenkinek a lapján egy olyan gondolatfüzér keletkezik, amely jellemző a játékos személyére.

10. A csoport tagjai vegyenek elő egy papírlapot, felülre írják fel a nevüket, és mindenki adja baloldali szomszédjának a papírt! Mindenki írja le jobb oldali szomszédjának egy jótulajdonságát! Aztán hajtsa be a lapot legyezőszerűen, és adja ismét balra. Ha a lapok körbeértek, a csoport kívánsága szerint fel lehet olvasni vagy meg lehet őrizni csendben.

11. A csoport tagjai közösen határozzanak meg egy témát, és sorsolással (kiszámolással) válasszanak maguk közül valakit, aki erről a témáról interjút készít a többiekkel. (Ilyen témák lehetnek pl.: az iskolai menza; a fiú–lány barátság; az iskolatermek díszítése és sok minden más.)

12. Képzeljétek el, hogy a sulitévében a ti osztályotok mutatkozhat be. Írjátok meg a forgatókönyvet, mit mondanátok magatokról, egymásról!

13. Nyelvtanárotok segítségével próbáljatok meg levelezési kapcsolatot létesíteni olyan ország diákjaival, akik az általatok tanult nyelvet beszélik. Kérdezzetek tőlük mindenről, ami benneteket érdekel, küldjetek magatokról, iskolátokról, hazátokról képeket. Ha ők is küldenek, rendezzetek kiállítást az érdekesebb anyagokból!

14. Mi jellemzi a jó barátságot? Írjatok erről gondolatokat, és beszéljétek meg!

15. Írj egy fogalmazást arról, hogy milyen a te legjobb barátod!

16. Keressetek példákat irodalomból, történelemből, művészetből ismert híres barátságokra! Mi a barátság alapja, meddig tarthat egy barátság?

17. Gyűjtsetek közmondásokat, szólásokat a barátságról!

18. Fejtsétek ki, mi a különbség a haverság, komaság és barátság között!

19. Készítsetek miniinterjút
a) egy óvodással b) egy kisiskolással c) egy középiskolással
d) tanárotokkal e) szüleitekkel
arról, hogy mit jelent számukra a barátság, ki a legjobb barátjuk, és miért? Állítsatok össze egy dokumentumműsort az elhangzott válaszokból!

20. Írjatok bábjátékot óvodás testvéreteknek vagy ismerős kisgyerekeknek, amelyben a barátságról esik szó! Készítsetek bábokat is a darabhoz, és mutassátok be kis közönségeteknek!

21. Keressétek meg Exupéry „A kis herceg” című regényében azokat a részeket, amikor a kis herceg a rókával találkozik, és vele beszélget. Játsszátok el ezeket a jeleneteket! Ismertek-e más regényeket, amelyekben a barátságról esik szó? Ha van több ilyen könyvetek, ajánljátok a többieknek is, rendezzetek könyvbörzét!

IV. EMBER ÉS VILÁG

1. Idézd fel egy papucsállatka, egy hal, egy gazella, egy csimpánz és egy ember képét! Melyik kettő közé húznál választóvonalat, és miért?
2. Sok összegyűjtött arckép közül válassz egyet, és meséld el (találd ki) a rajta látható ember élettörténetét! (Természetesen a játék előtt a csoport tagjainak újságokból portrékat kell gyűjteniük!)
3. Szerinted napjainkban ki a világ legfontosabb embere? Miért? Beszéljétek meg közösen!
4. Kinek adnál Nobel-díjat, és milyent? Miért?
5. Kit jelölnél „Mosoly-rendre" környezetedből vagy a nagyvilág lakóiból? (Ha nincs még iskolátokban ilyen kitüntetés, alapítsatok; tervezzétek meg emlékérmét és odaítélésének feltételeit! Évente rendezzetek ünnepséget, amikor kedves tanárotoknak vagy társatoknak átadjátok a kitüntetést.)
6. Szerinted melyek az ember legpozitívabb tulajdonságai? Magadban felismered-e ezeket a tulajdonságokat? Gyűjts „tipikusan" férfias és nőies tulajdonságokat! Vannak ilyenek? Miért?
7. Szerintetek kiről lehet manapság azt mondani, hogy művelt ember? És régebbi korokban?
8. Kisebb csoportokban találjatok ki egy-egy történetet, amelyben bemutattok egy-egy tipikus emberi tulajdonságot (önfeláldozás, irigység, félénkség, ravaszság stb.). Játsszátok el a történeteket társaitoknak, akiknek meg kell fejteniük, milyen tulajdonságról szólt a darab. (Bábokkal vagy árnyjátékkal is játszhatjátok!)
9. Fejezd be ezt a mondatot: „Van, aki azért él, hogy..."
10. Szerinted melyik állítás igaz? Miért?
    a) „A világ alapjában véve jó."
    b) „A világ alapjában véve rossz."
11. Találj ki egy teljesen új mesehőst! Milyen tulajdonságokkal rendelkezik? Milyen kalandokat él át? Rajzold le, vagy készíts róla képregényt!

12. Gyűjts olyan meseszereplőket olvasmányaidból, akiket főként rossz tulajdonságok jellemeznek! Tudsz-e találni bennük valami jót is? Ha nem, akkor változtasd meg a meséjüket úgy, hogy jó tulajdonságaik is kiderüljenek!

13. Írj egy üzenetet a jövő emberének, aki majd csak sok-sok száz év múlva talál rá. Mit írnál? Hová rejtenéd el, hogy biztosan ráakadjanak?

V. SZERELEM

1. Alkossatok három csoportot, és írjátok fel csoportonként egy-egy nagy papírlapra azokat a szavakat, kifejezéseket, melyek a barátságról, a szeretetről, illetve a szerelemről eszetekbe jutnak. Ha mindegyik csoport elkészült, erősítsétek fel a lapokat a táblára, és keressétek meg azokat a kifejezéseket, melyek két vagy három lapon is előfordulnak. Milyen kifejezéseket találtatok, melyek csak az egyik fogalomhoz kapcsolódnak?

2. Vitassátok meg, létezik-e fiú és lány között barátság!

3. Soroljatok fel híres szerelmespárokat az irodalomból! Kinek melyik pár sorsa tetszett leginkább? Miért?

4. Tételezzük fel, hogy Shakespeare ismert drámájában Rómeó és Júlia nem halnak meg. Írjatok fogalmazást arról, hogy hogyan alakulna így a szerelmespár további sorsa! Hasonlítsátok össze, hogy milyen megoldások születtek!

5. Írj egy szerelmes levelet! Hasonlítsd össze régen élt emberek szerelmes leveleivel! Miben hasonlítanak a régi és a mai levelek? És milyen különbségeket találsz? Miért?

6. Vannak-e illemszabályai az udvarlásnak? Mikor mondjuk egy fiúról, hogy lovagias?

7. Gyűjts olyan filmcímeket, melyek a szerelemről szólnak! Melyik tetszett legjobban? Te melyik regényből vagy novellából rendeznél szerelmesfilmet? Kik lennének ebben a főszereplők, és milyen helyszíneken játszódna?

8. Melyik szerinted a legszebb szerelmes vers? Rajzolj hozzá illusztrációt!

9. Ábrázold a szerelem színeit! Hasonlítsd össze munkádat társaidéval! Látsz-e hasonlóságot? Miért?

10. Írj lexikonba való szócikket a szerelemről! Hogyan írnád meg, ha
a) biológiai b) irodalmi
c) filozófiai d) gyermek-
lexikon számára készítenéd?

11. Alkossatok olyan „élő” szobrokat, amelyek a szeretet vagy a szerelem egy-egy mozzanatát, rezdülését ábrázolják! (Pl.: simogatás, érintés, találkozás, kézfogás, gondos-kodás, féltés, féltékenység.)

12. Hogyan fejeznéd ki szavak nélkül valakinek azt, hogy tetszik neked, szereted, ha
a) melletted ül a buszon vagy a padban
b) éppen kinéz az ablakán, te az utcán állsz
c) a táblánál felel stb.

13. Gyűjtsetek népdalokat és egyéb zeneszámokat a szerelemről! Készítsetek hangmontázst ezekből!

14. Keressetek leírásokat néprajzi művekben szerelmi varázslásokról, babonákról! Ismertek ti is ilyeneket?

15. Gyűjtsetek közmondásokat a szerelemről! Egyetértetek ezekkel a népi bölcsességekkel?

16. Állítsatok össze albumot vagy diaképsorozatot a szerelemről! Melyik a kedvenc képetek?

17. Kérdezzétek meg szüleiteket, hogy hol ismerkedtek meg, és mi tetszett meg nekik legelőször egymásban.

18. Gyűjtsetek régi esküvői meghívókat! (Ha ez nehezen megy, menjetek el tanárotokkal a levéltárba, és ott keressetek az ún. aprónyomtatványok között.) Melyek a leggyakoribb versidézetek és illusztrációk ezeken a lapokon? Rendezzetek belőlük minikiállítást!

19. Tervezz egy esküvői meghívót! Válassz hozzá egy-két soros mottót is! Mutassátok meg egymásnak, ki mit készített!

20. Szerinted milyen az ideális férj (vagy feleség)?

21. Vitassátok meg, szerintetek a külső vagy belső tulajdonságok határozzák-e meg a szerelem kialakulását?

22. Ismerkedjetek meg a virágnyelvvel! Milyen szerelmes üzeneteket lehetett régen virágokkal közvetíteni? Még milyen eszközökkel üzentek? (Pl.: a legyező vagy a függöny mozgatásával, titkosírással.)

23. Mi változna meg a világban, ha nem létezne a szerelem érzése? (Pl.: nem írnának szerelmes verseket, becsuknának a menyasszonyiruha-kölcsönzők, nem firkálna senki szíveket a padra.)

VI. CSALÁD

1. Szerintetek milyen az ideális család? Írjatok fogalmazást ezzel a címmel, és hasonlítsátok össze gondolataitokat!

2. Milyen problémák merülhetnek fel egy család életében? Gyűjtsetek példát konfliktusokra, és néhánynak játsszátok el a megoldását!

3. Milyen szóösszetételekben fordul elő a „család" szó? Versenyezzetek, ki tud többet összegyűjteni!

4. Találkozunk-e az állat- és növényvilág esetében is a „család" fogalommal? Keressetek példákat! Miben hasonlítanak ezek a „családok" az emberi családokra, és milyen lényeges különbségeket fedezhetünk fel?

5. Szerintetek mit jelent az a szó, hogy „családtervezés"?

6. Írd le a szülők „tízparancsolatát" a gyerekneveléssel kapcsolatosan!

7. Fogalmazzátok meg, szerintetek milyen jogai és milyen kötelességei vannak egy gyereknek a családban!

8. Gyűjts képeket az anyaságról! (Fénykép, festmény, grafika)

9. Szeretnéd-e, ha volna apák napja? Szerinted melyik napon kellene ünnepelni? Hogyan köszöntenéd édesapádat?

10. Gyűjtsétek össze, milyen családi ünnepek vannak egy évben! Hogyan szoktátok megünnepelni?

11. Gyűjtsetek példákat arra vonatkozóan, hogy
    a) mit tanulhat egy kisgyerek az idősebb testvérétől
    b) mit tanulhat a nagyobb testvér a kisebbtől?

12. Rajzold le a családodat!

13. Rajzold le a családod tagjait úgy, hogy egy-egy virágnak ábrázolod őket!

14. Tervezz családtagjaidnak olyan ruhákat, amilyenekben szeretnéd látni őket!

15. Tudjátok-e, melyik apukátok, anyukátok, testvéretek kedvenc verse, filmje, könyve, énekese stb.?
16. Meséljetek egymásnak arról, hogy milyen volt anyukátok/apukátok kisgyerekkorában!
17. Írd össze, szerinted milyen külső és belső tulajdonságokat örököltél az anyukádtól, apukádtól, nagyszüleidtől!
18. Készítsetek riportot családtagjaitokkal arról, hogy milyennek látnak benneteket! Volt-e olyan válasz, amelyen meglepődtetek? Miért?
19. Írj fogalmazást az alábbi címmel: „A testvéremben azt szeretem, hogy..."!
20. Írd le, szerinted hogyan alakul családod élete 30 év múlva!
21. Hogyan képzelitek el jövőbeni családotokat? Beszéljétek meg, milyen közös és milyen eltérő gondolataitok vannak ezzel kapcsolatosan!
22. Tervezd meg álmaid házát! Rajzolj bútorokat is! Hol állítanád fel ezt a házat?
23. Írjatok fogalmazást az alábbi témáról: „Én ilyen szülő leszek"!
24. Szerintetek minek alapján választanak nevet a szülők gyermekeiknek? Elégedettek vagytok saját keresztnevetekkel? Ti milyen neveket választanátok? Miért? A Ladó János-féle „Utónévkönyv"-ben nézzetek utána, mi az eredeti jelentése a nektek tetsző neveknek. Így is tetszenek?
25. Írjatok levelet egy mai apa nevében gyermekének, hogy mire vigyázzon, és mire figyeljen a világban. Hogyan írnátok meg ezt a levelet, ha apa és fia a középkorban élne?
26. Keressetek példákat a történelemben arra vonatkozóan, hogy különböző korszakokban, földrajzi helyszíneken milyen volt az átlagos család (családszerkezet), melyek voltak a családon belüli főbb viselkedési szabályok? (Útleírások, életmóddal kapcsolatos könyvek segítenek.)
27. Keressetek példákat a magyar néprajzból arra, hogy milyen babonák, hagyományok fűződnek a gyermekneveléshez, a családi élethez!

VII. NYELV

1. Szerinted melyik az öt legszebb (magyar) szó?
2. Mondj egy olyan szót, amelyben benne vagy!
3. Gyűjts szavakat, kifejezéseket a közhelyszótárba!
4. Hányféle hangsúllyal tudod elmondani a következő mondatokat?
   a) Menj ki.
   b) Szeretsz.
   Versenyezzetek, ki tud több változatot! Írjatok rövid történeteket az egyes változatokhoz, és játsszátok is el őket!
5. A következő (vagy más) fogalmakat írjuk kártyákra, mindenki húzzon egyet közülük, és 3 percig beszéljen róla.
   Szeretet, szerelem, nyelvtanulás, hazugság, félelem, olvasás, utazás, főzés, reklám, alvás, gyermeknevelés, halál, háború, egészség, sport, festészet stb.
6. Mi a véleményed a koránkelésről, a házasságról, a nyári szabadságról, az irigységről, a szépségről, a televízióról, a mai időjárásról, a vegetarianizmusról, az operettről, a verésről, a kiabáló tanárról, a versenysportról, az esőerdők kiirtásáról, a számítógépes játékokról stb.
7. Beszélj 3 percen át egy olyan témáról, amihez nem értesz! (Pl.: fiúk: – a francia szabászat fortélyai, a lecsó eltevése télire, arcpakolások készítése, mosás és keményítés; lányok: – barkácsolási tanácsok, műszaki tanácsok autóvásárlóknak, a lóápolás tízparancsolata.)
8. Olvasd fel kifejezően Vas István „In flagranti" című versét! A társaid fejtsék ki, mi volt szerintük a történet lényege!
9. Olvassátok el Weöres Sándor „Táncdal" című versét, próbáljatok meg dallamot írni hozzá, és táncolni rá!
10. Újságcikkek tetszőleges szavainak besatírozásával „írj" verset vagy prózát, és olvasd fel társaidnak!
11. Találjatok ki egy titkosírásfajtát! Így írjatok levelet barátotoknak!

12. Ismerkedjetek meg különböző versformákkal, és próbáljatok meg ti is a megismert formák, minták alapján verset írni! (Pl.: disztichonban; Balassi-strófában; szonettformában.)

13. Kivágott szavakból, újságok szövegrészleteiből vagy szalagcímeiből rakj össze értelmes történetet, verset!

14. Készíts keresztrejtvényt vagy betűrejtvényt, és add oda társaidnak, hogy megfejthessék!

15. Az osztály alakítson két csoportot. Válasszatok egy tetszőleges témát (valamit, ami foglalkoztat benneteket, ez lehet bármilyen téma, amiről már napok óta vitatkoztok...). Építsetek fel együtt egy szónoki beszédet. Ügyeljetek arra, hogy jó érveket sorakoztassatok saját igazatok mellett, és színesen, szépen, retorikai fordulatokkal élve fogalmazzátok meg gondolataitokat! Válasszatok ki valakit a csoportból, aki előadja a „beszédet"! Játszszátok el ezt többször, többféle témáról szólva, mindeninek lehetőséget adva a szónoklásra!
(Ez a játék nagyszerűen alkalmas arra, hogy vitás ügyeiteket elsimítsátok. Ne verekedéssel vagy acsarkodással oldjátok meg a problémákat, hanem „szópárbajjal"!)

16. Próbáljatok bonyolultabb fogalmakat hang nélkül elmutogatni (pl.: szabadság, hazaszeretet, öröm, verseny). Ha a többieknek nem sikerül kitalálniuk a fogalmakat, akkor szavakkal írjátok őket körül. (Ugye, így már könnyebb...!)

17. Készítsétek el (rajzban) a „karikatúra" szó karikatúráját!

18. Próbáljátok meg összegyűjteni azokat a legtipikusabb nyelvi hibákat, amelyeket elkövettek beszédetek vagy írásotok során. Kérjetek tanácsot magyartanárotoktól vagy társaitoktól, hogy hogyan tudnátok javítani ezeken a hibákon.

19. Menjetek el a könyvtárba, és nézegessétek meg egy általatok még nem ismert nyelv szótárát. (Minél egzotikusabb nyelv, annál érdekesebb.) Keressétek meg egy-két – társaitokkal előre megbeszélt – szó írásképét (pl.: szeretet, ember, világ), és másoljátok le.
Órán hasonlítsátok össze, hogy más nyelven hogyan írják vagy mondják ugyanazt a szót. Ha tetszik ez az ismerkedés a nyelvekkel, folytathatjátok is.

20. Ha több nyelven is tanultok, készítsetek magatoknak miniszótárakat, pl.: angol–német–magyar szószedetet az állatnevekről, gyümölcsökről, országnevekről. Ez megkönnyítheti és érdekesebbé teheti számotokra a nyelvtanulást.

21. Az osztályt bontsátok párokra! Minden páros tagjai hátat fordítanak egymásnak, és egyikük kezébe kap egy rajzot (állatfigura, mértani idomok stb.). Ő fogja diktálni társának, hogy mit kell rajzolnia, de úgy, hogy társa nem kérdezhet vissza, és nem fordulhat meg. Nagyon mulatságos eredmények fognak születni a sok félreértett utasításból. Rendezzetek kiállítást az elkészült rajzokból!

VIII. ÜNNEP

1. Mi volt életed legeslegszebb ajándéka?
2. Milyen ajándékot szeretnél nagyon-nagyon megkapni?
3. Írj levelet egy őserdőben élő brazíliai indián kisfiúnak arról, hogy ki is az a Mikulás!
4. Milyen ajándékot küldenél egy norvég, egy kubai vagy egy kongói kisgyereknek a születésnapjára?
5. Szerinted melyik a legszebb ünnep? Miért? Társaiddal beszéljetek erről, és válasszátok meg az ünnepek ünnepét!
6. Ki az az ember a világon, akinek nagyon szeretnél ajándékot adni? Mit adnál neki?
7. Mindenki ajándékozzon a szomszédjának/padtársának egy szót!
8. Hogyan ünnepelnéd meg egy forró égövi országban a karácsonyt? Az itthoni szokások és tárgyak közül melyiket hagynád el, és mivel helyettesítenéd?
9. Gyűjtsd össze a karácsonyi és a húsvéti ünnepkörbe tartozó szokásokat, melyek lakóhelyeden még élnek! Az ételekről se feledkezz meg!
10. Milyen ünnepet találnál ki? Hogyan ünnepelnéd meg a napját, és kikkel?
11. Hogyan rendeznél meg egy születésnapi ünnepséget, egy tanévzárót, a madarak és fák napját stb.
12. Tervezd meg a Sulitévének azt az adását, amelyet az általad kiválasztott valamelyik ünnepen mutatnának be iskoládban. Milyen helyszíneken forgatnál? Miről? Kik lennének a szereplők?
13. Gyűjtsetek olyan ünnepi szokásokat, melyek az Erdélyben élő magyarság életében jelentősek (voltak)! Ismertek-e ezek a szokások a ti szűkebb környezetetekben is?
14. Találj ki, tervezz meg egy koreográfiát egy olyan táncjátékhoz, amelyet valamelyik ünnepélyen ad elő osztályod. Milyen zenét és milyen ruhákat

választanál hozzá? (A legjobban sikerült koreográfiákat valósítsátok is meg!)

15. Alkossatok kisebb csoportokat (párokat), és próbáljátok meg összegyűjteni, hogy különböző földrészeken (országokban) milyen eseményeket ünnepelnek az emberek! Gyűjtsetek minél több ünnepről leírást (a különböző útikönyvek, televízióműsorok sokat segítenek), és ha lehetséges, akkor képeket, filmbejátszásokat is! Találtatok-e hasonló vagy szinte azonos ünnepeket?

16. Gyűjtsetek olyan történelmi eseményeket, amelyeknek évfordulóját ma is ünnepelik Magyarországon (a világ más részén)!

17. Melyek a legfontosabb családi ünnepek?

18. Mi a véleményed a Valentin- (Bálint-) napról? Szoktál-e ezen a napon ajándékozni vagy ajándékot kapni? Nézz utána, honnan ered ez az ünnep!

19. Beszéljétek meg, kik azok a valós vagy képzelt személyek, akiknek a „napját" évről-évre megünnepeljük! Mit tudtok róluk?

20. Mindenki hozzon az órára egy-két olyan zeneszámot, amely valamelyik ünnepünkhöz kapcsolódik! Készítsetek hangtárat komoly- és könnyűzenei alkotásokból válogatva, illetve egy-egy ünnephez, ünnepkörhöz kapcsolódva.

21. Kutassatok a művelődéstörténetben, és tárjátok egymás elé, hogy milyen régi, elfelejtett vagy mára már átalakult ünnepekre bukkantatok!

22. Írjatok fogalmazást
a) „A karácsonyfa bánata"
b) „A szülinapi torta gondolatai"
címmel.

23. Rendezzetek iskolai ünnepséget „Mátyás király udvarában" címmel, legyen lovagi torna, reneszánsz tánc, korabeli ételek stb.

24. Találjatok ki egy jó programot az iskolai fordított napra vagy gyereknapra. Ötleteiteket valósítsátok is meg! (Lehet bolondos divatbemutató, szépségverseny, közös főzés az udvaron, játszóház, táncház stb.)

IX. HAZA, NEMZET

1. Gyűjtsetek minél több képet (képeslapot) magyar tájakról, településekről, és versenyezzetek, ki tud többet felismerni ezek közül! Keressétek meg ezeket a térképen is!
2. Ha fényképalbumot készítenél a hazádról, milyen fotótémákat választanál? (Híres épületek vagy emberek? Természeti szépségek ... vagy?)
3. Írjatok egy levelet a Dunának vagy a Tiszának! Olvassátok fel ezeket egymásnak! (Másik variáció: a Duna „írjon" a Tiszának, és fordítva. Mit tudnának egymásnak mondani? Képzeljétek el, hogy „ők" egymás tájait sosem látják, kivéve, ahol összetalálkoznak...)
4. Gyűjtsetek minél több olyan részletet magyar írók és költők tollából, amelyek a magyar tájakról szólnak! Beszélgessetek arról, hogy különböző korokban különböző lelkialkatú művészek hogyan mutatták be hazájukat! Ti miről írnátok verset?
5. Keressetek olyan zeneszámokat, népdalokat, amelyek a hazaszeretetről, a honvágyról szólnak. Mutassátok meg a többieknek, mit gyűjtöttetek, ha lehet, énekeljétek el együtt a dalokat!
6. Tervezz címert és zászlót lakóhelyednek/utcádnak/kerületednek/iskoládnak!
7. Szűkebb lakóhelyed milyen témában rendezhetne kiállítást egy világkiállítás idején? Hol és mit állítanál ki, ami szerinted jellemző a településedre?
8. Hogyan reklámoznád Magyarországot az eszkimóknak, az amerikaiaknak, a busmanoknak, hogy itt töltsék el a szabadságukat?
9. Mit jelent számodra az, hogy magyar/európai/földlakó ember vagy?
10. Ismersz-e olyan népszokást, hiedelmet, amely a te lakóhelyedre jellemző? Meséld el a többieknek!
11. Sorolj fel néhány olyan dolgot, amelyek Magyarországot igazán széppé teszik, amelyekre büszkék lehetünk. És van valami „szégyellnivalónk" is?

12. Világpolgár. Mit jelent számodra ez a kifejezés? Te szívesen lennél?

13. Tervezd meg azt a lakást, kertet, települést, ahol szívesen élnél!

14. Írjatok egy lexikonba való szócikket a hazáról! Hogyan fogalmaznátok, ha ez a lexikon
a) alsó tagozatosoknak
b) felnőtteknek szólna?

15. Szerintetek mit jelent a haza fogalma egy másik országgal háborúban álló népnek?

16. Létezik-e szerintetek ideális állam? Ti milyennek képzelitek el?

17. Írjatok egy fogalmazást arról, hogy ti milyennek képzelitek az Egyesült Európát. És az Egyesült Földet? Szerintetek lesz-e valaha ilyen? Hogyan tudnátok elképzelni? Érveiteket és ellenérveiteket vitassátok meg!

18. „Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne." – Ti hogyan értelmezitek ezt a versrészletet?

19. Keresd meg egy régi térképen az alábbi tájakat: Zoborvidék, Mezőség, Szilágyság, Kárpátalja stb. Mit tudsz az ott élő emberek népviseletéről, szokásairól?

20. Gyűjtsetek képeket különböző tájak népi viseleteiről. Rajzoljatok le egy-egy mintarészletet, tervezzetek felhasználásával valamilyen ruhadarabot vagy használati tárgyat. Ügyeljetek a színek helyes megválasztására!

21. Másoljátok át kemény papírra Magyarország térképét, berajzolva a megyehatárokat, beírva a megyék nevét. Színezzétek ki, majd vágjátok szét a határvonalak mentén. Versenyezzetek, ki tudja gyorsabban összerakni ezt a „térkép-puzzle"-t. Ugyanígy elkészíthetitek Európa államairól is az összerakós játékot. Ha ti már gyorsan ki tudjátok rakni, ajándékozzátok oda kisebb testvéreteknek vagy ismerősötöknek.

22. Forgassátok meg a földgömböt, és találomra bökjetek rá egy pontjára. Ha így „rábukkantok" egy országra, próbáljatok meg utánanézni a történetének. Mikor jött létre az az állam, kik élnek (éltek) ott, milyen főbb események jellemezték történetét. Mondjátok el egymásnak is kutatásotok eredményeit!

X. FANTÁZIA, KREATIVITÁS

1. Írj minél több olyan kérdést, ami téged izgat, és amelyre nem tudsz válaszolni!
2. Írd le azt, ami 1 perc alatt eszedbe jut!
3. Készíts plakátot kedvenc együttesed vagy énekesed koncertjének propagálására!
4. Képzeld el, hogy milyen volna az életünk, ha az ember szervezetének napi 20 óra alvásra lenne szüksége!
5. Szerinted mi változna meg a világban, ha kiderülne, hogy az emberek képesek megenni és megemészteni a köveket és kavicsokat?
6. Mi a legrosszabb az életben szerinted?
7. Kezdj el egy mesét, a második mondatot egyik társad mondja, és így tovább. Szőjétek egyre tovább a mesét! Írjátok le, készítsetek belőle hangjátékot vagy mesejátékot!
8. Tervezd meg térképek és útikönyvek segítségével világ körüli túrád útvonalát! Mely országokon és városokon át vezetne utad? Mivel és kivel mennél?
9. Írd le, szerinted milyen a tenger! Mit szeretsz, és mit nem szeretsz benne? Keress olyan irodalmi, zenei, képzőművészeti alkotásokat, melyek a tengert mutatják be! Neked melyik tetszik leginkább? A képeket és a szövegeket párosítsd zenerészletekkel!
10. Van az óceánban egy lakatlan sziget, amelynek benépesítését te tervezheted meg. Egyelőre 500 ember költözhet oda.
    Szerinted hogyan kellene kiválasztani őket, milyen foglalkozásúak, életkorúak és neműek legyenek?
11. Meséld el életed legszebb/legszörnyűbb álmát!
12. Találj ki vagy idézz fel egy olyan történetet, amellyel teljesen meghökkented társaidat!

13. Írj egy oldalas értekezést!
a) a fagylaltról
b) az élet mulandóságáról
c) a Holdról,
d) egy katicabogár kalandjairól stb.

14. Szerinted mennyiben lenne más a világunk, ha az ember két kezén összesen csak hét ujj lenne? És akkor, ha nem volna hüvelykujjunk?

15. Van-e olyan illemszabály, amely neked nem tetszik? És tudnál-e újat kitalálni, amely szerinted fontos lenne az emberek érintkezése során?

16. Tervezz egy olyan bélyeget, amelyet gyereknapra adna ki a posta!

17. Milyen szimbólummal jelölnéd lakóhelyed térképén az óvodát, az iskolát, a parkot, a játszóteret, kedvenc fádat, a barátod, szerelmed házát stb.?

18. Mutasd be lakásotokat egy pók szemüvegén át! És milyennek látnak minket a bogarak? Készítsetek egy-egy rövid fogalmazást ezzel kapcsolatosan, és olvassátok fel egymásnak!

19. Képzeljétek el, milyen lenne a világ szagok nélkül! Tudnánk-e úgy élni? És a többi élőlény?

20. Mi változna meg az életünkben, ha kopoltyúnk is lenne?

21. Mire gondol a fogaskerék az ébresztőórában?

22. Tervezz meg egy víz alatti várost! Készíts tervrajzokat, írd le ötleteidet, hogy mire volna szükségük az oda költöző embereknek.

23. Milyen volna szerinted a világunk, ha mindig sötét lenne? És ha mindig világos? Alkossatok két csoportot, és írjátok le gondolataitokat egyik, illetve másik feltevéssel kapcsolatosan!

24. Tervezzétek meg egyenként vagy kisebb csoportokban álmaitok iskoláját! Milyen lenne az épület kívül és belül, hol építenétek fel stb.

25. Képzeljétek el, mi lenne, ha holnaptól úgy tanulnátok a történelmet és a földrajzot, hogy minden témakört az eredeti helyszínen tanulmányoznátok?

26. Mi történne, ha hirtelen málnaszörp kezdene folyni a szökőkutakból?

27. Milyen tárgyak tűnnének el a világból, ha nem volna
a) fülünk
b) szemünk
c) orrunk?

28. Milyen tárgyakra és intézményekre nem lenne szükségünk, ha nem volna bűnözés? (Pl.: kulcs, börtön.)

XI. IDŐUTAZÁSOK A MÚLTBA

1. Melyik történeti korban szeretnél élni, és miért? Ki lennél szívesen abban a korban?
2. Mikor állítottad volna meg az időt életedben, és miért?
3. Milyen színek, formák, illatok, szagok, érzések jutnak eszedbe arról a szóról, hogy „középkor"? És a reneszánszról?
4. Írjátok le Odüsszeusz egy kalandját úgy, mintha ti is ott lettetek volna vele!
5. Meséljetek a többieknek arról, hogy hogyan telt egy izgalmas napotok a kalózok között. Rajzoljatok képregényt is erről! Rendezzetek a rajzokból kiállítást, vagy készítsetek belőle újságot!
6. Gyűjtsetek képeket és leírásokat a lovagi életről! (Ruházatukról, páncélzatukról, életszokásaikról, hadi útvonalaikról stb.)
7. Készítsétek el egy középkori vár makettjét, rajzoljátok le egy lovagtoronynak a keresztmetszetét!
8. Írjatok naplót egy középkori kódexmásoló szerzetes mindennapjairól!
9. Lássatok el orvosi tanácsokkal leprás betegeket!
10. Középkori főépítészként tervezzetek egy várost, és épületeket a városba!
11. Írjatok fogalmazást „Egy jobbágy vágyai" címmel!
12. Írjatok jegyzőkönyvet egy boszorkányperről!
13. Tervezzetek ruhákat egy a reneszánsz idején élő királyi párnak!
14. Készítsetek öltöztetőbabákat kisebb testvéreteknek, ismerősötöknek, valamelyik kor divatja alapján!
15. Készítsetek divatlapot valamelyik történeti kor hölgyei és urai számára! (Mutassatok be gyerekruhákat is!)
16. Készítsetek képzeletbeli riportot egy – általatok kedvelt – történelmi személyiséggel! (Életmódjáról, félelmeiről, gyerekkoráról, hadjárataidról stb.)

17. Képzeljétek el, hogy visszamenőleg beleavatkozhattok a történelem menetébe úgy, hogy megírhattok egy életbevágóan fontos levelet egy fontos személynek, akit a levélben valamilyen eseménnyel kapcsolatosan előre figyelmeztettek. Kinek írnátok, melyik korba küldenétek, és mi állna benne?

18. Keressetek réges-régi ételleírásokat, és rendezzetek egy „történelmi uzsonnát". Hívjatok vendégeket is!

19. Rendezzetek álarcosbált, ahol mindenki más-más kor viseletébe öltözik. Válasszátok meg a bál királyát és királynőjét!

20. Képzeljétek el, hogy reggel, amikor felébredtek, az ágyatok mellett ül egy ember, aki a múltból érkezett, és három napot veletek tölt. Mit kérdeznétek tőle? Mit mutatnátok meg és magyaráznátok el neki? Milyen nehézségek adódnának? Játsszátok el a találkozás első perceit!

21. Írjatok fogalmazást vagy színdarabot „Visszacseppentem a múltba" címmel!

22. Készítsetek haditudósítást egy képzeletbeli újságnak egy olyan csatáról, amely leginkább érdekel benneteket. Térképet is rajzoljatok hozzá, bejelölve a csapatok főbb útvonalát! Gyűjtsetek képeket az akkori fegyverekről is!

23. Gyűjtsetek képeket, rajzokat, leírásokat különböző korok közlekedési eszközeiről! Melyiken utaznátok szívesen? Hová és miért?

24. Gyűjtsetek minél több útleírást korabeli utazók tollából! Milyen tájak tárulnak fel így előttetek? Tudjátok-e, hol találhatóak ma azok a települések, vidékek? Keressétek meg a térképeken!

25. Készítsetek társasjátékot vagy szervezzetek akadályversenyt „Julianus barát útja" címmel. Milyen akadálypontokat és feladatokat találnátok ki?

26. Keressetek arról szóló könyveket, leírásokat, hogyan éltek régebbi korokban a gyerekek, hogy milyen volt régen az iskola, mivel játszottak stb.

27. Állítsatok össze hangtárat régi korok vagy más földrészek zenéjéből! Melyik kor vagy nép zenéje tetszik különösen? Miért?

XII. IDŐUTAZÁSOK A JÖVŐBE, SCI-FI

1. Mutatkozz be egy Mars-lakónak, akinek nincsenek látószervei! Próbáld meg elképzelni, hogyan teremtenél vele kapcsolatot. És akkor, ha nem hallana, vagy nem tudna megérinteni?

2. Milyennek képzeled el az „idegen lényeket"? Készítsetek rajzokat elképzeléseitekről, és mutassátok be egymásnak.

3. Állíts össze egy bőröndnyi csomagot, amelyet a földönkívüli lényeknek küldenél el, hogy megismerjék az embert! Milyen tárgyak kerülnének bele?

4. Mutass be egy tárgyat (rajzon és elbeszélve), amelyet a XXX. század embere használ.

5. Mi minden szerepelne abban a filmben, melyet – előreutazva az időben – 2995-ben forgatnál?

6. Szerinted milyen lesz az iskola kétszáz év múlva?

7. Képzeld el, hogy a jövőben az emberiség lakhatóvá fog tenni egy másik bolygót. Milyen lesz az a bolygó? Kik fognak ott élni, és hogyan?

8. Készítsetek egy listát azokról a tárgyakról, amelyeket szerintetek az emberek 500 év múlva már nem fognak használni. Vannak-e szerintetek olyan tárgyaink, melyek „nem mennek ki a divatból"? Melyek ezek?

9. Milyenek lesznek az ételek a távoli jövőben? Tervezzétek meg egy 300 év múlva nyitó étterem étlapját!

10. Mi változna meg szerintetek akkor, ha sikerülne felfedezni az összes betegség ellenszerét?

11. Vitassátok meg, lesz-e valaha közös nyelve az emberiségnek!

12. Gondolkozzatok el azon, hogy milyen lesz a jövő kor zenéje! Lesznek-e még hangszerek?

13. „A XXV. század nyári divatja a Föld bolygón" címmel készítsetek egy újságot! (Rajzokkal, öltözködési tanácsokkal stb.)

14. Rajzoljátok le egy jövőbeni város részletét, megtervezve az épületeket és a közlekedési eszközöket!

15. Képzeljétek el, hogy egy évszázadok múlva megnyíló utazási iroda alkalmazottai vagytok. Milyen utak szervezésével csábítanátok a turistákat? (Pl.: Napkitörések megtekintése a Merkurról, Romantikus kalandok a Holdon.) Dolgozzatok ki részletes programokat, ecseteljétek az utazás előnyeit!

16. Milyen cikkeket írnátok egy többszáz év múlva megjelenő napilapba? Készítsétek is el az újság egy példányát!

17. Fejtsétek ki, szerintetek milyen feladatok várnak a jövő csillagászaira és űrkutatóira? Miket kell még felfedezniük? Milyen problémákat kell áthidalniuk?

18. Menjetek el planetáriumba, vagy végezzetek (felnőtt csillagász vezetésével) távcsöves csillagászati megfigyeléseket, ha van erre lehetőségetek! Ha nincs, akkor egyszerűen nézzetek fel a csillagos égboltra, és próbáljátok megkeresni az ismertebb csillagképeket! Jegyezzétek fel a megfigyelések során keletkezett minden gondolatotokat, kérdéseteket! Beszéljétek meg társaitokkal, kinek milyen gondolatai, ötletei támadtak!

19. Szerintetek hogyan fognak ránk, a XX. század embereire visszagondolni néhány száz év múlva a Földön élő emberek? Van-e olyan része életünknek, amit egyszer majd még visszasírnak? (A könyveket? A mozit? A túrós palacsintát? A biciklit? Vagy valami egész mást?)

EGYES TANTÁRGYAKHOZ, SZAKKÖRÖKHÖZ AJÁNLOTT FELADATOK

BIOLÓGIA: I. fejezet feladatai, IV/1, V/10, VI/4, X/4, 5, 14, 19, 20, XI/9.

ÉNEK-ZENE: I/45–51, II/4, V/13, VIII/14, 20, IX/5, X/8, 9, XI/27, XII/12.

FÖLDRAJZ: I/17, 33–35, 38, 43, II/36, III/13, IX/1, 2, 21, 22, X/8, 25, XI/24.

IRODALOM, FOGALMAZÁS: I/8, 16, 18, 20, 22, 23, 35, 36, 38, 39, 44, 46, II/1, 13, 17, 22, 34, III/15, 16, 21, IV/12, V/3, 4, 8, 10, 18, VI/1, 19, 20, 23, VII/8–10, 12, 13, 15, VIII/22, IX/3, 4, X/8, 13, 18, XI/4, 11, 21.

NYELV, NYELVTAN: I/40, 41, II/7, III/5, 13, 17, V/15, VI/3, 24, VII. fejezet feladatai, XII/11.

RAJZ, MŰVÉSZETTÖRTÉNET: I/2, 7, 14, 15, 31, 37, 53, II/5, 6, 10, 11, 24, III/16, IV/11, V/8, 9, 16, 19, VI/8, 12–14, 22, VII/17, 21, IX/6, 13, 20, X/3, 9, 16, 22, 24, XI/3, 5, 7, 10, 13–15, XII/14.

TÖRTÉNELEM: I/33, III/16, IV/7, V/5, VI/25, 26, VIII/16, 21, IX/16, 22, X/25, XI. fejezet feladatai.

FILM: I/57, II/32, III/12, V/7, VIII/12, XII/5.

GYŰJTŐMUNKA: I/6, 26–29, 33, 38–42, 49, 54, 55, II/1, 2, IV/2, 6, V/13–16, 18, VI/3, 8, 10, 11, VII/3, 18, 19, VIII/9, 13, 15–17, IX/1, 4, 20, XI/6, 22–24.

NÉPRAJZ, HONISMERET: I/6, 9, 42, V/14, VI/10, 27, VIII. fejezet feladatai, IX/10, 19, 20.

RIPORT, HANGJÁTÉK: I/45, III/11, 17, VI/18, X/7, XI/16.

SZEREPJÁTÉK, SZÍNJÁTSZÁS, BÁB: I/13, 20, 44, 56, III/4, 20, 21, IV/8, VI/2, VII/4, 15, VIII/23, 24, X/7, 10, XI/19–21.

TÁNC, MOZGÁS: I/43, 51, 52, II/3, V/11, VIII/14.

ÚJSÁGÍRÁS, ÚJSÁGSZERKESZTÉS: X/4, XI/15, 22, XII/13, 16.

UTÓSZÓ HELYETT

A DIÁKOKHOZ

A feladatgyűjtemény itt véget ér, de – amint ezt a bevezetésben is jeleztük – további bővítésre vár. Reméljük, sok gondolatotok keletkezett a játékok, kutatómunkák és fantáziálások során.

Kérünk benneteket, hogy küldjétek el címünkre azokat a fogalmazásokat, rajzokat, gondolatokat és ötleteket, amelyek a feladatgyűjtemény forgatása nyomán pattantak ki a fejetekből, illetve kerültek ki tollatok, ceruzátok, ecsetetek alól. (Különösen örülnénk a XII. fejezet feladatmegoldásainak...) A legjobb írásokból és rajzokból szeretnénk egy újabb kiadványt szerkeszteni. Minden levélre válaszolni fogunk!

Címünk:

Ambrus Attila – Kéri Katalin
„Szárnyaljon a képzeleted”
7632 Pécs
Tildy u. 55.

A TANÁROKHOZ

Reméljük, kellemes és tartalmas perceket töltöttek el diákjaikkal együtt, miközben a feladatgyűjteményt használták. Biztosan sokszor elcsodálkoztak azon újra meg újra, hogy milyen szárnyaló és határtalan a gyermeki képzelet. Kérjük Önöket, amennyiben véleményüket szeretnék velünk megosztani, vagy új feladatokat találtak ki, feltétlenül írjanak nekünk a fent megadott címre!

A SZÜLŐKHÖZ

Köszönjük Önnek, hogy gyermekének megvásárolta ezt a könyvet. Reméljük, szemtanúja volt annak, hogy a feladatgyűjtemény hatására gyermeke hogyan kezdett alkotni, kutatni, bogarászni a világ csodái után. Észrevételeit, ha vannak ilyenek, várjuk a fentebb jelzett címre.

AJÁNLOTT IRODALOM

Az alábbiakban néhány olyan könyvre hívjuk fel a feladatgyűjteményt használó diákok és tanárok figyelmét, melyek sok kérdés megválaszolásában segítséget nyújthatnak. A lista azonban korántsem teljes, sokkal inkább gondolatébresztő válogatás. (A feladatok jelentős részénél pedig legjobb csakis a fantáziára támaszkodni...)

A reneszánsz irodalmából (Szerk.: Trencsényi Borbála; Holnap, Bp. 1992.)
Antalffy Gyula: Így utaztunk hajdanában (Panoráma, Bp. 1975.)
Az emberiség krónikája (Officina Nova, Bp. 1991.)

Balassa Iván–Ortutay Gyula: Magyar néprajz (Corvina, Bp. 1979.)
Balassa Iván: A határainkon túli magyarok néprajza (Gondolat, Bp. 1989.)
Balázs Dénes: A sivatagok világa (Móra, Bp. 1982.)
Balázs Dénes: Az őserdők világa (Móra, Bp. 1990.)
Bogdán István: Régi magyar mulatságok (Magvető, Bp. 1978.)
Bölcsességek könyve – Aforizmák, szállóigék (Szerk.: Kristó Nagy István; Gondolat, Bp. 1982.)
Burton–Cavendish–Stonehouse: Nagy felfedezők utazásai (Magyar Könyvklub, Bp. 1992.)
Burton–Cavendish: A világ száz csodája (Magyar Könyvklub, Bp. 1992.)

St. Clair, Barry: Szerelemtől szeretetig (Primo, Bp. 1991.)

Családi ajándékoskönyv (Móra, Bp. 1991.)
Csaplina, Vera: Négylábú barátaim (Móra, Bp. 1983.)

Dmitrijev, Jurij: 13 fekete macska (Móra–Kárpáti–Madách, Bp. Uzsgorod, Bratislava 1990.)
Dózsa Katalin: Letűnt idők, eltűnt divatok (Gondolat, Bp. 1985.)
Dömötör Tekla: Naptári ünnepek, népi színjátszás (Akadémiai, Bp. 1983.)
Durell, Gerald és Lee: Az amatőr természetbúvár (Gondolat, Bp. 1989.)

Embertan – Óravázlatok (Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei PKI, Miskolc 1993.)

Flesch István: Pontyok úsznak a tavaszi égen (Móra, Bp. 1986.)

Gabnai Katalin: Drámajátékok gyermekeknek, fiataloknak, felnőtteknek (Tankönyvkiadó, Bp. 1987.)
Gáldi László: Ismerjük meg a versformákat! (Móra, Bp. 1987.)

Gilzin, Karl: Különös világban – Játék a fizikai állandókkal (Móra–Kárpáti, Bp. Uzsgorod 1978.)
Gondsmit-Claiborne: Az idő (Műszaki, Bp. 1985.)
Grätzer József: Sicc – Szórakoztató időtöltések, cseles csalafintaságok (Móra, Bp. 1986.)
Greguss Ferenc: Eleven találmányok (Móra, Bp. 1976.)
Guinness Rekordok Könyve 1994 (Szerk.: Matthews, Peter; Officina Nova, 1994.)

Hamvas Béla: Anthológia humana (Ötezer év bölcsessége) (Életünk Könyvek, Szombathely 1990.)
Hernádi Sándor: Szópárbaj (Móra, Bp. 1988.)
Hernádi Sándor: Szórakoztató szóra késztető (Móra, Bp. 1987.)
Hogyan éltek elődeink (Szerk.: Hanák Péter; Gondolat, Bp. 1980.)

Illés György: Szerelmek könyve – Arcképek a magyar irodalomból (Göncöl, Bp. 1989.)

Kamarás István–Makk Katalin–Varga Csaba: Kagylózene (Beszélgetések az emberről) (Szent Gellért Egyházi Kiadó, Bp. 1993.)
Kamarás István: Íme, az ember (Szent Gellért Egyházi Kiadó–OKI, Bp. 1993.)
Kamarás István: Rögeszmék Bakonyoszlopon (Olvasótábori krónika) (Tankönyvkiadó, Bp. 1984.)
Kéri Katalin–Ambrus Attila József: A sokoldalú ember (Szöveggyűjtemény) (Calibra, Bp. 1995.)
Kiss Gábor: Erdélyi várak, várkastélyok (Panoráma, Bp. 1990.)
Kovács Judit–Osvát Katalin: Nemcsak illemtan... (Móra, Bp. 1978.)
Kresz Mária: Találós kérdések könyve (Rege, Bp. 1990.)
Kulcsár Zsuzsa: A középkori élet (Gondolat, Bp. 1964.)
Kuslits Katalin: Tanítható-e az ember? (Szöveggyűjtemény és tanári segédkönyv) (Dinasztia K., Bp. 1993.)

Ladó János: Magyar utónévkönyv (Akadémiai, Bp. 1982.)
Legkedvesebb versem (Szerk.: Borbély Sándor; Móra, Bp. 1984.)
Levey, Michael: A festészet rövid története (Corvina, Bp. 1983.)
Lukácsy András: Kiment a ház az ablakon... – Költészet és játék (Gondolat, Bp. 1981.)
Lux Elvira: Lépéspróbák egymás felé (Móra, Bp. 1987.)

M. Kiss Pál: Művészetről mindenkinek (Corvina, Bp. 1979.)
Magyar szerelmes levelek 1528–1900 (Vál.: Kozocsa Sándor; Gondolat, Bp. 1976.)
Mészáros István: Mióta van iskola? (Móra, Bp. 1982.)
Mészáros Rezsőné: Szórakoztató földrajz (Mozaik Okt. Stúdió, Szeged 1992.)
Mi lett volna, ha...? (Szerk.: Erdei Grünwald Mihály; RTV- Minerva, Bp. 1983.)
Mohás Lívia: Mit tudsz önmagadról? (Móra, Bp. 1982.)
Mohás Lívia: Önismereti napló lányoknak (Tankönyvkiadó, Bp. 1990.)
Mumford, Lewis: A város a történelemben (Gondolat, Bp. 1985.)

Népdalaink a magyar történelemben (Tankönyvkiadó, Bp. 1984.)

O. Nagy Gábor: Magyar szólások és közmondások (Gondolat, Bp. 1982.)

Önismereti játékok és beszélgetések (Szerk.: Heit Gábor; NPI, Bp. 1982.)

Padisák Mihály: Tanácstalan szerelmesek könyve (Múzsák, Bp. 1988.)
Paturi, Felix: A Föld krónikája (Officina Nova, Bp. 1991.)
Paturi, Felix: A technika krónikája (Officina Nova, Bp. 1991.)
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához (Tankönyvkiadó, Bp. 1989.)

Ráth-Végh István: A fáraó átka (Móra, Bp. 1977.)
Ráth-Végh István: A sétáló falevél (Móra, Bp. 1985.)
Ráth-Végh István: Magyar kuriózumok (Pán, Bp. 1989.)
Rázsó Gyula: A lovagkor csatái (Tankönyvkiadó, Bp. 1987.)
Rockenbauer Pál: Amiről a térkép mesél (Móra, Bp. 1974.)

Saint-Exupéry, Antoine de: A kis herceg (Móra, Bp. 1973.)
Schott, Heinz: A medicina krónikája (Officina Nova, Bp. 1993.)
Shakespeare összes drámái (Helikon, Bp. 1972.)
Sting-Dutilleux: Sting Amazóniában (Gondolat, Bp. 1990.)

Szelényi Károly: Magyarország (Képzőművészeti K., Bp. 1986.)
Szeretni tehozzád szegődtem (Vál.: Farkas Árpád; Kriterion, Bukarest 1973.)
Szilágyi Ferenc: Deákok tüköre (Móra, Bp. 1986.)
Szuhay-Havas Ervin: Meglepetések enciklopédiája – Képtelen kérdések, különös vála szok (Kossuth, Bp. 1988.)

Turvey, Peter: Találmányok: Feltalálók és remek ötletek (Passage, Bp. 1992.)

Umminger, Walter: A sport krónikája (Officina Nova, Bp. 1992.)

Ünnepigéző: Játékok, versek, szerkesztett műsorok általános iskolásoknak (Szerk.: Gabnai Katalin; NPI, Bp. 1981.)

Várady Zsóka: Ünnepi készülődés. Ajándékok, kellékek a téli ünnepekre (Calibra, Bp. 1991.)
Világtörténet képekben (Vál.: Hahn István, Kulcsár Zsuzsa stb.; Gondolat, Bp. 1980.)
Weber, Tomaz: A vikingektől az űrhajósokig (Móra, Bp. 1984.)

Zolnay László: Ünnep és hétköznap a középkori Budán (Gondolat, Bp. 1975.)

222 szép magyar vers (Móra, Bp. 1980.)

KÉRI KATALIN – AMBRUS ATTILA JÓZSEF

A sokoldalú ember

„A sokoldalú ember" című szöveggyűjtemény nemcsak az egyre több iskolában tanított „embertan" nevű tantárgyhoz alkalmazható segédeszközként, hanem az etikaoktatásban vagy az osztályfőnöki órákon is. Rövid olvasmányaival mind az általános iskolákban, mind a középiskolákban haszonnal ismerkedhetnek a diákok.

Érdeklődést kelthet azonban ez az antológia az iskolánál szélesebb körben is. Összeállítói a világ minden tájáról és minden időből: a jelenből éppúgy, mint az ókorból vagy a középkorból válogattak színvonalas irodalmi alkotásokat; de a szépirodalom mellett olyan tudományok eredményei és véleményei is hangot kaptak benne, mint a néprajz, filozófia, szociológia, esztétika, biológia, pszichológia, politológia, teológia, nyelvészet.

A három fő fejezet az ember legfontosabb viszonylatait közelíti meg: I. Az ember és önmaga; II. Az ember és társai a világban; III. Az ember és a végtelenség. Ezen belül az első fejezetben esik szó például élet és halál, meghatározottság és szabadság kérdéseiről, a másodikban a szeretetről, a szerelemről, a családról, a hatalomról és a demokráciáról, a harmadikban pedig a hitről, a vágyakról, a célokról, a fantáziáról. Csak néhány vezérfogalmat ragadhattunk ki a gazdag tematikából.

Az emberről szóló tudás sohasem válhat teljessé. A tanárok, a diákok és az iskolán kívüli olvasók kívánságuk és érdeklődésük szerint barangolhatnak a szövegek között, és közülük bárki elkészítheti saját antológiáját is. Válogatásunk tehát nem zárt egység, ellenkezőleg: reményeink szerint az olvasó kedvet kap ahhoz, hogy kinyissa a világ kapuját, és antológiánkból ihletet merítve újabb szövegek után kutasson.

A szöveggyűjteményhez jól kapcsolódik a „Szárnyaljon a képzeleted!" című feladatgyűjtemény, amelyet ugyanez a szerzőpár állított össze. A kis füzet 319 kérdésének, játékos feladatának zöme a tanuló személyiségét szólítja meg, egyéni megoldásokra serkenti a fiatalokat. A szellemesnél szellemesebb ötletek még spontán társasági összejöveteleken is jó szórakozást nyújthatnak.

Tankönyvek és tanítást, tanulást segítő kiadványok
MEGRENDELHETŐK ÉS KAPHATÓK A CALIBRA KIADÓNÁL:
1033 Budapest, Polgár u. 8–10. (Bejárat a Flórián tér felől.)
Telefon: 188-7789; fax: 250-0358

